

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Imagina't que et regalen una casa a Cadaqués

Això és el que li va passar al poeta Carles Riba quan va complir 60 anys. Els amics i admiradors li van regalar una casa de pescadors a Cadaqués. Era l'any 1953, en plena dura postguerra. A ningú li sobraven els diners. Feia un temps, l'humanista i autor de les *Elegies de Bierville*, passejant pel cementiri de la vila alt-empordanesa, camí de Portlligat, havia expressat a Rosa Leveroni, antiga alumna seva a l'Escola de Bibliotecàries, que no li “desplauria” ser-hi enterrat. La iniciativa de Leveroni va ser secundada per patums de la poesia com Foix, Garcés, Manent, Bofill i Ferro, i també per joves activistes literaris com Palau i Fabre, Triadú, Anna M. Gili i altres. La història d'aquell generós regal queda ara perfectament documentada al llibre *Una casa a Cadaqués* (ed. Cal·lígraf), de Jaume Medina.

Una quarantena de persones van fer aportacions pecuniàries, entre elles el potentat Fèlix Millet, que donà 10.000 pessetes. La cosa es va portar prou en secret, tot i que el matrimoni de Riba i Clementina Arderiu se'n van acabar assabentant abans. L'acte de donació, senzill i sense autoritats –esclar: en plena dictadura, Riba era el gran referent intel·lectual de la resistència cultural catalana–, es va fer el diumenge 30 d'agost, unes setmanes abans del seu aniversari, el 23 de setembre. Un autocar va portar des de Barcelona la majoria de participants. Amb viatge i dinar inclòs, cadascú va pagar 130 pessetes (menys d'un eu-

JAUME VICENS VIVES

ro). El dinar es va fer en un hotel de Portlligat. A més dels organitzadors, hi eren Vicens Vives, Obiols, Trueta... També Sagarra, que així desmentia la rivalitat amb Riba que alguns havien exagerat. En total, un centenar de persones. Dalí va excusar la presència perquè tenia “la llengua bruta” –sembla que hauria dit–, però va enviar un dibuix.

La casa era, és, en un vial estret, el carrer de l'Amargura. “No és un palau com la bella casa d'Ulisses”, va dir Garcés en el seu parlament, alhora que l'hi oferia a Riba com a recer de cara al mar, “abocat a Itàlia i Grècia, sagrades terres pairals de l'humanisme”. Era una casa de dues plantes i un estudi amb terrassa a dalt de tot, amb vistes, en efecte, a la badia de Cadaqués. Els amics l'havi-

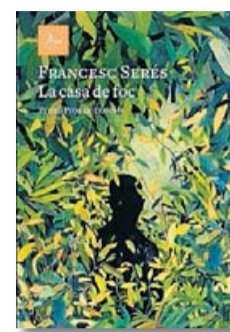
en decorat i hi havien posat mobles. Fins i tot li havien omplert el rebost.

Riba va escriure un poema per a l'ocasió. Comença així: “Dins la nit, els meus anys / han cridat i em desperten; / semblen ocells perduts, / sóc d'ells i no em coneixen, / són meus i van errants, / perquè no em pugui entendre / quan cerco en el meu cor / què m'ha fet gran i feble”. El va poder gaudir poc, aquell esplèndid regal. El poeta, traductor dels clàssics, lingüista i crític literari, segurament el millor dels intel·lectuals d'aquella esplèndida generació del 1918, moria al cap de pocs anys, l'estiu del 1959. Clementina Arderiu va seguir anant al carrer de l'Amargura, i encara en vida seva els fills van ampliar l'immoble comprant la casa del costat. ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] **La casa de foc**
FRANCESC SERÉS
Proa
591 pàgines i 20,90 €

NO-FICCIÓ

[1] **El fill del xofer**
JORDI AMAT
Edicions 62
262 pàgines i 18,50 €

[2] **Canto jo i la muntanya balla**
IRENE SOLÀ / Anagrama
192 pàgines i 16,90 €

[2] **No diguis res**
PATRICK RADDEN KEEFFE
Edicions del Periscopi
576 pàgines i 22,90 €

[3] **El colibrí**
SANDRO VERONESI
Periscopi
342 pàgines i 20,90 €

[3] **Ubuntu**
RAÛL ROMEVA
Angle editorial
168 pàgines i 16,90 €

[4] **Tardor**
ALI SMITH
Raig Verd
236 pàgines i 19 €

[4] **Atreueix-te a fer les coses a la teva manera**
IOLANDA BATALLÉ / Destino
100 pàgines i 10,90 €

[5] **Tirant lo Blanc**
JOANOT MARTORELL
Proa
976 pàgines i 24,90 €

[5] **La plaga blanca**
ADA KLEIN FORTUNY
L'Altra Editorial
158 pàgines i 16 €

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] **Los privilegios del ángel**
DOLORES REDONDO / Destino
304 pàgines i 12,95 €

NO-FICCIÓ

[1] **El hijo del chófer**
JORDI AMAT
Tusquets
192 pàgines i 18,50 €

[2] **Seis cuatro**
HIDEO YOKOYAMA
Salamandra
656 pàgines i 22 €

[2] **El infinito en un junco**
IRENE VALLEJO
Siruela
448 pàgines i 24,95 €

[3] **Un amor**
SARA MESA
Anagrama
192 pàgines i 17,90 €

[3] **Barretinas y estrellas**
ALBERT SOLER
Península
256 pàgines i 21,90 €

[4] **La ciudad de vapor**
CARLOS RUIZ ZAFÓN
Planeta
224 pàgines i 17,90 €

[4] **Mujeres invisibles para la medicina**
CARME VALLS / Capitán Swing
482 pàgines i 22 €

[5] **Aquitania**
EVA G. SÁENZ DE URTURI
Planeta
414 pàgines i 21,90 €

[5] **Invierte en ti**
NATALIA DE SANTIAGO
Planeta
204 pàgines i 18,90 €

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

Aquest ús de *per la resta* –que al títol exemplifico amb una frase d'un document administratiu de la Generalitat– me'l trobo cada dia més en textos de professionals competents, i no és estrany que al corrector –si n'hi ha– li passi per alt o no sàpiga què fer-ne. I és que quan calquem del castellà recorrent a formes amb un dring catalanesc –com és el cas de *resta*– ens oblidem que són sovint les locucions i els girs, i no pas les paraules que els integren, els que ens interfereixen i arraconen modismes genuïns.

Què significa aquest *per la resta* i d'on ve? Jo diria que significa “exceptuant el que hem dit anteriorment”. Posem-ne un altre exemple tret d'una entrevista a Quim Masferrer. Li pregunten si l'espectacle *Bona gent* és molt improvisat, i ell respon:

“Per la resta, no s'han rebut observacions”

“Del tot. Hi ha uns 25 minuts guionats, però per la resta jo no sé què passarà”. M'imagino que a algun lector ja li balla pel cap d'on ve aquest *per la resta*. Sí, exacte, ve de *por lo demás*, i arribats a aquest punt l'Optimot ens auxilia amb la fitxa 6576/2, que justament es titula *Com es diu 'por lo demás' en català*: “En català es poden fer servir les expressions *això de banda*, *a part d'això*, *fora d'això*, entre altres, per excloure o exceptuar una cosa. Ex: «Fora d'això, demana'm el que vulguis»”.

UNA LOCUCIÓ CALCADA CONTINUA SENT UN CALC PER MÉS QUE LA FORMIN PARAULES DE DRING CATALANESC

Deixeu-me acabar destacant dues coses. Primer, que de les tres expressions la més àgil i la que jo us animo a revitalitzar és *fora d'això*. I fixeu-vos que també permet una traducció literal al castellà. “*Fuera de eso, pídemelo que quieras*” és impecable. Però de *fora d'això* n'hi ha exemples prou antics per fer impensable cap calc. Segon, que l'Optimot proposa *això de banda* i no pas *això a banda*. Aquesta última locució, ara molt utilitzada, diria que és una innovació dels anys 60/70 per catalanització a ultrança (allunyament gratuït del castellà) de la forma del tot genuïna *a part*. Sempre havíem dit “deixant això de banda” o “deixant de banda que...” Diria, però, que és un procés irreversible i que els (*això*) *a banda* acabaran entrant als diccionaris. ♦♦